

УДК 657.1.011.56

Костюнік О.В.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту
Національного авіаційного університету***Маламуж А.А.***студентка
Національного авіаційного університету*

АВТОМАТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У статті розглянуто аспекти організації бухгалтерського обліку основних засобів із застосуванням комп'ютерних технологій для прискорення обробки даних первинних і зведених документів. Розглянуто основні завдання автоматизації та етапи ведення обліку основних засобів на підприємстві. Досліджено систему методів і способів пошуку, збору, накопичення, зберігання та обробки інформації з обліку основних засобів. Приділено увагу проблемним питанням автоматизації обліку основних засобів із використанням інформаційних систем.

Ключові слова: основні засоби, облік, автоматизація, комп'ютерні програми, інформаційне середовище.

Костюник Е.В., Маламуж А.А. АВТОМАТИЗАЦИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ

В статье рассмотрены аспекты организации бухгалтерского учета основных средств с применением компьютерных технологий для ускорения обработки данных первичных и сводных документов. Рассмотрены основные задачи автоматизации и этапы ведения учета основных средств. Исследована система методов и способов поиска, сбора, накопления, хранения и обработки информации по учету основных средств. Уделено внимание проблемным вопросам автоматизации учета основных средств с использованием информационных систем.

Ключевые слова: основные средства, учет, автоматизация, компьютерные программы, информационная среда.

Kostiunik O.V., Malamuzh A.A. AUTOMATIZATION OF MAIN ACTORS

The article deals with aspects of the accounting of fixed assets with the use of computer technology to accelerate the processing of data of primary and consolidated documents. The basic tasks of automation and stages of accounting of fixed assets at the enterprise are considered. The system of methods and methods for the search, collection, accumulation, storage and processing of information on fixed assets accounting is explored. The problem of automation of accounting of fixed assets with the use of information systems is paid attention.

Keywords: fixed assets, accounting, automation, computer programs, information environment.

Постановка проблеми. Нині необхідність отримання точних та вірогідних даних для керування діяльністю організацій є величезною, й особливе значення в ході керування займає порядок бухгалтерського обліку в умовах користування інформаційними технологіями.

Складовою частиною порядку обліку є облік ОЗ, що пов'язаний із вирішенням завдань обліку розвитку ОЗ, визначенням і відображенням в обліку прибутків та видатків організації, ПДВ, виміром фінансових результатів від продажу продукції, послуг та робіт.

Нинішній етап комп'ютеризації обліку має такі характерні особливості:

- виконується локально як компонент інтегрованих систем комп'ютеризації керування організаціями;
- найвищий рівень комп'ютеризації обробки облікових даних порівняно з рівнем комп'ютеризації обробки даних інших функцій керування;
- порівняно з різними підсистемами керування результативність введення є суттєво вищою.

Крім того виникає питання, чи досяг облік неперевершеного рівня автоматизації, якщо ж ні, то які напрями процвітання приписуються об'єктивними потребами користувачів, можуть бути запропоновані науковцями та розробниками з урахуванням потенціалу новітніх технологій проектування, обчислювальних машин, обробки даних.

Відповідь на задане запитання однозначна: необхідність та процес росту автоматизованого обліку існує. Визначення заходів щодо подальшого процвітання потребує дослідження та обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у процес розвитку методологічних та тео-

ретичних засад обліку відтворення основних засобів, зокрема в умовах застосування інформаційних технологій, зробили вітчизняні науковці С. Мних, М. Войнаренко, В. Пантелеєв, С. Івахненко, Л. Нападовська та ін. [1–5]. Результати їхніх праць мають вагоме значення для процвітання бухгалтерського обліку, а саме для його практики й теорії.

Унікальність обліку основних засобів в інформаційних системах досліджувалася такими українськими спеціалістами, як: С.В. Іваненкова, О.В. Шипунова, Т.А. Писаревська, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Береза, Л.О. Терещенко, О.В. Кліменко та ін.

Наявні проблеми обліку ОЗ в організаціях, незважаючи на численність робіт учених, до яких належать питання реалізації комп'ютеризації технологій в обліку їх відтворення.

Мета статті полягає у вивченні стану бухгалтерського обліку ОЗ в умовах користування інформаційними технологіями та визначенні способів його поліпшення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вирішальними чинниками вдалого процвітання як окремої установи, так і економіки України у цілому в період переходу до ринкової економіки є осучаснення обліку, чіткість і оперативність даних.

ОЗ, або засоби виробництва, потрібні для виконання промислового функціонування установи. Відмінність від предметів виробництва проявляється таким чином, що ОЗ беруть співучасть у виробництві протягом декількох років та при цьому свою натуральну форму і фізичні властивості переносять на собівартість готової продукції поступово у вигляді амортизації.

Процес обліку ОЗ проводиться згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7. Відпо-

відно до нього, основні засоби – матеріальні активи, що організація зберігає для користування ними в ході діяльності або постачання товарів, надавання послуг, здачі в оренду іншим фізичним чи юридичним особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін вигідного використання яких більше одного календарного року [6, с. 57].

Об'єкт ОЗ має життєвий цикл в організації, його вигляд такий: облік придбання або створення ОЗ; прийняття об'єкта ОЗ до обліку; облік амортизації об'єктів ОЗ. На об'єкт ОЗ нараховують амортизацію, розподіляючи їх первісну вартість за періоди корисного використання згідно з вибраним способом амортизації: облік переміщення об'єктів ОЗ; облік модернізації об'єктів ОЗ; переоцінка об'єктів ОЗ; інвентаризація об'єктів ОЗ; вибуття об'єктів ОЗ [7].

Завдання комплексу в умовах автоматизації обліку:

1. Облік наявності основних засобів, нематеріальних активів та МПП за місцями їх зберігання й використання.

2. Пооб'єктний облік взятих в оренду основних засобів.

3. Пооб'єктний облік наявності дорогоцінних металів і коштовних каменів у складі основних засобів.

4. Своєчасне відображення в обліку надходження, вибуття і переміщення основних засобів, нематеріальних активів та МПП в розрізі видів і груп.

5. Точне і своєчасне обчислення використання ОЗ, НА, МПП.

6. Облік зносу й амортизації ОЗ, зносу НА, МПП.

7. Контроль над правильною використанням основних засобів і МПП, облік витрат на їх ремонт і ліквідацію.

8. Підготовка даних, якими користуються для складання встановленої поточної, періодичної та річної звітності.

9. Своєчасне здійснення індексації основних засобів та висвітлення їхніх результатів на рахунках бухгалтерського обліку.

Розв'язувати задачі можна по-різному:

– за допомогою електронних таблиць;

– за допомогою програмних продуктів, розроблених силами установи;

– за допомогою універсального програмного забезпечення, яке запропонувала фірма-розробник, для проведення розрахунків із планування, обліку, контролю та аналізу.

Термін «система» має декілька значень, одне з них: комплекс аспектів, які працюють разом під час виконання завдання. Одним із його різновидів є інформаційна система, інакше кажучи, організована сукупність елементів, яка збирає, обробляє, передає, зберігає і надає дані.

Інформаційна система включає в себе людей, обладнання, процедури, процеси, операції та дані. У США під інформаційними системами розуміють усі електронні та письмові форми поширення інформації, обміну ідеями та обробки даних. Отже, до них можна віднести всі електронні інформаційні засоби та форми письмового спілкування всередині підприємства.

Цікавим є те, що в більшості джерел інформаційну систему розуміють дуже вузько – як сукупність технічних засобів, які служать для накопичення, зберігання, обробки і передачі інформації. До визначення інформаційної системи іноді включають компоненти системи, а також сфери діяльності, в яких ця система використовується. Хоча у цьому

визначенні увага зосереджена тільки на технічних засобах.

Усі інформаційні системи мають такі компоненти:

– будова системи – дуже багато компонентів системи і відповідність між ними. Приклад: промислова та організаційна будова організації;

– призначення кожного компонента системи. Приклад: функції управління – приймання рішень у певних структурних підрозділах організації;

– вхід і вихід кожного компонента і системи повністю. Приклад: матеріальні або комунікаційні потоки, що потрапляють до системи або нею вводяться;

– цілі та обмеження системи, її окремих компонентів. Приклад: надбання найвищого результату; певні обмеження фінансів.

Мають рацію ті, хто, визначаючи інформаційну систему, до її складу включають не тільки програмну й апаратну частини, а й не забувають про інформацію, яка міститься в системі, про специфічні алгоритми її обробки, а також про фахівців, які взаємодіють із системою.

В інформаційній технології можна виділити два складника:

а) можливість генерувати за запитом інформаційний продукт;

б) способи доставки цього виробу в зручний час і в зручній для користувача формі.

Велику частину робочого часу спеціаліст з обліку розтрачує на відповіді, що прибувають від персоналу організації. Як свідчить практика успішних підприємств, створення і використання системи автоматизованого самообслуговування є ефективним засобом зменшення таких витрат. Необхідно використовувати цей досвід у подальшому. Автоматизовані робочі місця самообслуговування у великих підрозділах підприємства в умовах використання інтегрованої інформаційної системи доцільно було б використовувати також для реєстрації обсягів виконаних робіт безпосередньо їх виконавцями. Впровадження безпаперової технології потрібне для забезпечення екологічної ефективності автоматизованих систем. Слід використовувати всі можливі заходи щодо економії паперу, наприклад впровадження двостороннього автоматизованого заповнення документів.

Для виконання облікових робіт масового користування розроблено такі програми, як «1С: Підприємство», «БЕСТ», «Парус», «Галактика» тощо. Користувач може скористатися окремими їх модулями, які, наприклад, забезпечують облік основних засобів, складський облік, торгівлю, заробітну плату тощо.

Нині найбільш актуальною версією платформи «1С: Підприємство» є версія 8.1. «1С:Бухгалтерія 8», що має на меті автоматизацію податкового і бухгалтерського обліку, враховуючи підготовку обов'язкової звітності, в компаніях, які здійснюють будь-які види комерційної діяльності. Ведеться облік згідно з чинним законодавством України.

Програмний продукт «1С: Бухгалтерія 8» включає в себе технологічну платформу «1С: Підприємство 8» і конфігурацію «Бухгалтерія для України». Саме в конфігурації налаштовані правила ведення обліку.

Під час прийняття основного засобу до обліку в інформаційну базу вносяться відомості, необхідні для бухгалтерського обліку та подальшого нарахування амортизації. Головні дії обліковця на цьому здебільшого завершуються.

Під час прийняття до обліку вказуються рахунок бухгалтерського обліку основних засобів і раху-

нок амортизації, матеріально відповідальна особа, спосіб амортизації та строк корисного використання ОЗ. Можна використовувати складні способи амортизації, розподіляти суми нарахованої амортизації між декількома рахунками або об'єктами аналітичного обліку. Графік нарахування амортизації можна вказати для ОЗ, які використовуються сезонно.

Автоматизованою регламентною операцією в кінці кожного місяця виконується амортизація за всіма ОЗ.

Документом «Ведення в експлуатацію. Основні засоби» можна ввести в експлуатацію й обладнання, й об'єкт будівництва.

1. Перейти до головного меню на вкладку «Основні засоби».

2. Вибрати пункт «Введення в експлуатацію основних засобів».

3. Натиснути кнопку «Додати».

4. Вибрати вкладку «Основні засоби». Вказати найменування основного засобу і параметри обліку капітальних інвестицій.

5. Вибрати вкладку «Загальні відомості». Вказати посилання на елемент довідника «Способи відображення витрат по амортизації», в якому вказано адресу накопичення витрат з амортизації, тобто статтю витрат, рахунок обліку витрат, підрозділ, за яким повинні бути накопичені витрати [8].

«1С: Бухгалтерія 8», таким чином, гарантує вирішення поставлених завдань перед бухгалтерською службою організації, дає змогу вести податковий та бухгалтерський облік промислової діяльності декількох організацій.

Організація бухгалтерського обліку має свої особливості під час застосування інформаційних технологій. Великий вплив на неї справляють учення бухгалтерського обліку, кібернетика, інформатика та менеджмент.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, бухгалтерський облік ОЗ – дуже важливий та необхідний напрям бухгалтерського обліку. Особливої важливості нині, на етапі становлення та розвитку ринкових відносин, набуває отримання достовірних даних про майно.

Сьогодні організації мають можливість виявити ініціативи в плані порушення і ведення обліку, що вимагає від обліковців певних творчих здібностей та великої кількості знань для його оптимізації.

Ускладнюють роботу обліковців важкість переходу до праці в умовах ринкових взаємовідносин та сучасної системи, недосвідченість праці в таких умо-

вах, недосконалість і суперечливість нормативних документів, відсутність позитивних прикладів.

«1С: Підприємство» дає змогу організувати обмін даними з будь-якими системами. Програмні продукти системи «1С: Підприємство» можуть бути адаптовані до будь-яких особливостей обліку в конкретній організації. Автоматизування робочого місця працівника у сфері обліку дає змогу використовувати ПК та піднімає на новий ступінь процес реєстрації господарських операцій. Бухгалтер працює на машині в діалоговому режимі, використовує зворотній зв'язок у процесі обробки інформації й отримує відповідні вихідні документи.

Комп'ютерна система обліку оперативно відображає основні процеси, пов'язані з отриманням різних порівняних показників, які характеризують фінансово-господарську діяльність господарства. У цій обліковій системі інформація йде по єдиному каналу і використовується для всіх потреб управління. Як бачимо, комп'ютерна система обліку – успішне сполучення професійних якостей і функцій користувача з інтелектуальними можливостями ПК, що дає змогу отримати потрібні для оперативного контролю та керування дані.

Новим щабелем користування обчислювальною технікою є використання мереж комп'ютерів, що надають можливість результативно сполучати можливості ліній зв'язку та ПК.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Войнаренко М.П. Особливості впровадження комп'ютерної форми обліку на підприємстві / М.П. Войнаренко, В.Г. Лопатовський // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2003. – № 3. – Ч.2. – Т. 1. – С. 72–76.
2. Івахненко С. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики / С. Івахненко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 4. – С. 52–58.
3. Мних Є. Концепція побудови комп'ютерної інформаційної системи обліку діяльності корпорацій / Є. Мних, О. Брадун // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 4. – С. 41–45.
4. Нападівська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці : [монографія] / Л.В. Нападівська. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. – 224 с.
5. Пантелєєв В.П. Внутрішній аудит : [навч. посіб.] / В.П. Пантелєєв, М.Д. Корінько ; за ред. В.О. Шевчука. – К, 2006. – 247 с.
6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561.
7. Заика А.А. Практика бухгалтерського учета в программе «1С: Бухгалтерія 8.1» / А.А. Заика. – М. : ИНТУИТ, 2010. – 358 с.
8. «1С Бухгалтерія 8.2». Як ввести в експлуатацію основний засіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.school1c.com/1s-buxgalteriya-8-2-kak-vvesti-v-ekspluataciyu-osnovnoe-sredstvo/472/>.